

A kikerekített főváros.

— Saját tudósítónktól. —

Néhány évvel ezelőtt történt, hogy a fővárosi rendőrség területét Újpesttel kikerekítették. Akkor azt hittük, hogy a fővárosnak a maga környékével való kikerekítése a közigazgatás minden terén nemsokára bekövetkezik. Méltán várta a környék is, hogy ha már olyan drágán él, mint a fővárosi lakos, legyen is része azokban a javakban, a miket egy világváros modern kormányzósága ad lakóinak.

A beolvadás természetes folyamata azonban abbamaradt s csak most évek mulva bukkan fel újra a kikerekítésre való törekvésnek egy-egy szimptomája. Nem is gondolná az ember, hogy a rendőrség után közvetlenül a kulturális téren merüljön föl az egybeolvasztás kívánsága. Való azonban, hogy a kultuszminisztérium körében tanácskoznak arról, hogy Budapest népoktatás kerületébe beolvaszszák a főváros környéki népiskolákat, kivált az újpesti, az erzsébetfalvi és a kispesti iskolákat.

Első sorban iskolaügyi szempontok siettetik ennek a tervnek a megvalósulását. Igen sok baj származott abból, hogy más a fővárosi községi és a környék népiskoláinak tanterve, minek következtében a fővárosba költöző, vagy a környékre távozó gyermek sok száz és ezer esetben más-más könyvet kénytelen vásárolni és a legtöbbször meg sem felel a kis diák a fővárosi iskolák fokozottabb követeléseinek.

Előttünk minden pedagógiai szemponton felül nyomósabb ok a kulturális kikerekítésre a főváros környékének vérszegény kulturális helyzete és ebből eredő lassu magyarosodása. Nem volt eddig tulajdonképpen gazdája a főváros környékén tengődő népoktatásnak. Ezek a jobbára tegnap keletkezett községek a létért való küzdelemben ugyan nem gondoltak az iskolára. Kénytelen-kelletlen az állam állított tehát népiskolát, de úgy, hogy majdnem százötven tanítója és az iskolák minden dologi kiadása nem tesz többet százezer forintnál. Átlag tehát hat-hétszáz forint fizetés jut ebből egy-egy tanítóra, a mivel szemben a fővárosi tanítónak kétezer forintig is emelkedhető összes fizetése mutatja a mi szemünkben az

értékkülönbséget is a két népiskola között. Ezenfölül szégyenszemre ki-dült-bedült falu rongyos bérházakba helyezte el az állam a maga népiskoláit (csak most kezd az állam építkezni) és természetesen így nem volt az iskolának tekintélye a főváros környékén élő nemzetiségi lakosok között, s anyagi eszközök híján maradt el a főváros környékének magyarosodása is.

Kérdés már most, hogy a fővárosi tanfelügyelőség hatáskörének a főváros környékére való kiterjesztése változtat-e valamit ezeknek az iskoláknak az értékén, valamint az államnak a fővárosi iskolák iránt való fösvénységén. Nem tudjuk-e, hogy az állam a főváros hat milliós népoktatási költségéhez ma is csak hatezer koronával járul. Azután mit ér az egységes tanfelügyelet akkor, ha minden más közigazgatási és szociális téren megmarad a főváros környékén a régi helyi bajokból fejlődő slendrián-rendszer. A rendőrség s az iskola egységes szervezete még nem fogja például Ujpestet megreformálni. Nem kellene annyira a jövő zenéjének nézni a fővárosnak és a legközelebbi környéknek teljes összeolvasztását. Vannak közigazgatási ágak, a melyekben a fővárosi adminisztráció határozott sikereket ért el. Ilyen az éppen szóban lévő fővárosi iskolaszervezet is, a mely más ható tényezőkkel együtt okozta a fővárosnak néhány évtized alatt való megmagyarosítását. Ez a siker miatt várasson magára még ezután is a főváros környékén.

Sürgetjük tehát a környéknek egész bekebelezését iskolaügyestül, mindenes-tül. Az asszimilációban remekelő fővárosi iskolaszervezetbe kell a környéki népoktatást belefoglalni. A fővárosi tanács és az iskolaügyek szakosztálya már megmutatta, hogy ért az iskolaügyek adminisztrációjához. Az állami népiskoláknak ma kiadott új rendje is biztató kezdet. Az állam adja meg mármost mind a fővárosi, mind pedig a főváros környéki népoktatásnak abban az arányban az anyagi eszközöket, mint a hogy azt az ország többi részein megteszi s akkor reméljük, hogy a főváros körül képződött kellemetlen nemzetiségű gyűrű hamarosan el fog tűnni.